אשם מצורע ששחטו שלא לשמו באנו למחלוקת ר' מאיר ור' אלעזר ור' שמעון ר' מאיר דאמר יביא אחר ויתחיל בתחילה הכא נמי יביא אחר וישחוט ולר' אלעזר ור' שמעון שאומרים ממקום שפסק משם הוא מתחיל הכא אין לו תקנה מתקיף ליה רב חסדא והא [1]אותו כתיב קשיא תניא כוותיה דרבי יוחנן א) א אשם מצורע ששחטו שלא לשמו או שלא נתן מדמו לגבי בהונות הרי זה עולה לגבי מזבח וטעון נסכים וצריך אשם אחר להכשירו ורב חסדא אמר לך מאי צריך צריך ואין לו תקנה ותני תנא ב) צריך ואין לו תקנה אין ג) והתניא נזיר ממורט ב"ש אומרים צריך העברת תער ב וב"ה אומרים אין צריך העברת תער וא"ר אבינא כשאומרים בית שמאי צריך צריך ואין לו תקנה ופליגא דר' פדת דאמר רבי פדת בית שמאי ורבי אלעזר אמרו דבר אחד בית שמאי הא דאמרן רבי אלעזר ד) (דתניא) ה) ג אין לו בוהן יד ובוהן רגל אין לו טהרה עולמית רבי אלעזר אומר נותן על מקומו ויוצא רבי שמעון אומר אם נתן על של שמאל יצא ו) תנו רבנן [2]ולקח מדם האשם יכול בכלי ת"ל ונתן מה נתינה בעצמו של כהן ד אף לקיחה בעצמו של כהן יכול אף למזבח כן ז) ת"ל [3]כי כחטאת האשם הוא מה חטאת טעונה כלי ה אף אשם טעון כלי ו נמצאת אתה אומר אשם מצורע שני כהנים מקבלים את דמו אחד ביד ואחד בכלי ז זה שקיבל בכלי בא לו אצל מזבח וזה שקיבל ביד בא לו אצל מצורע [א] תנן התם ח) וכולן מטמאים בגדים ונשרפין אבית הדשן דברי ר"א ור' שמעון ח וחכמים אומרים אין מטמאין בגדים ואין נשרפין אבית הדשן אלא האחרון הואיל וגמר בו כפרה בעא מיניה רבא מרב נחמן כמה שעירים משלח א"ל וכי עדרו משלח אמר לו

וכי

אשם מצורע ששחטו שלא לשמו. כגון לשם עולה או לשם שלמים ואמר מר (זבחים דף ב.) כל הזבחים שנשחטו שלא לשמן כשרין אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה: **באנו.** לדבר זה לתוך מחלוקתן של ר"מ ורבי אלעזר יש לנו ללמוד שכשם שחולקין בזה כך חולקין בזה: **לר"מ.** דאמר עבודה שלא נגמרה הרי היא כמי שאינה אף זו הואיל ולא נגמרה שהרי לא עלתה לשם חובה אע"פ שנתן ממנו לבהונות הרי היא כמי שאינה ויביא אשם אחר: **ולרבי אלעזר ור"ש דאמרי ממקום שפסק משם הוא מתחיל.** אלמא לא אמר כמאן דליתא דמיא הכא נמי חשיבא היא ואי אפשר לגומרה באחר דהא כתיב (ויקרא יד) כבש אחד אשם אשם אחד אמרתי לך ולא שתי אשמות והכא ליכא לדחויי כדאמרינן לעיל חיטוי אחד אמרתי לך כו' הלכך אין לו תקנה: **והא אותו כתיב.** והקריב אותו לאשם אותו שהונף עם הלוג ולא אחר ואפי' לר"מ נמי אין לו תקנה: **תניא כוותיה דרבי יוחנן.** דאיכא למ"ד יביא אחר: **להכשירו.** למצורע זה לטהרו לאכול בקדשים: **ותני תנא וכו'.** בתמיה וכי יש תנאים שונים צריך בדבר שאין לו תקנה: **צריך העברת תער.** ביום מלאת ימי נזרו כדכתיב (במדבר ו) תער לא יעבור על ראשו עד מלאת אבל ביום מלאת יגלח בתער וזה אין לו שיער וקתני צריך: **ואמר רבי אבינא וכו' ופליגא.** הא דרבי אבינא אדר' פדת דאלו רבי פדת צריך ויש לו תקנה קאמר שיעבירנו על מקום השיער דאע"ג דכתיב [שם] וגלח הנזיר לא בעינן קרא כדכתיב היכא דלא אפשר: **אין לו טהרה עולמית.** דבעינן קרא כדכתיב ופליגי (א) בסנהדרין בפרק נגמר הדין: **ולקח.** באשם מצורע כתיב ולקח הכהן מדם האשם וכל לקיחה האמורה בדם תכף לשחיטה לשון קבלה היא: **יכול אף למזבח כן.** דקיימא לן אשם מצורע טעון מתן דמים לגבי מזבח כשאר אשמות וזה דבר שהיה בכלל ויצא לידון בדבר החדש והחזירו לך הכתוב לכללו בפירוש בפ"ק דיבמות (דף ז.) לכך נאמר בו כי כחטאת האשם הוא לכהן מה חטאת טעונה מתן דמים ואימורים אף זה טעון מתן דמים ואימורים יכול אף דם הניתן על המזבח לא יתקבל בכלי ת"ל כי כחטאת האשם הוא לכהן: **מה חטאת טעונה כלי.** לקבלת דמה דכל הקרבנות נפקי לן בהיקישא (זבחים דף צז:) דזאת התורה לעולה ולמנחה לחטאת ולאשם ובעולה ובשלמים כתיב וישם באגנות (שמות כד) ואשם נמי מהיכא דגמר חטאת גמר איהו אלא אשם מצורע משום דיצא לידון בדבר החדש בבהן יד ובהן רגל ואוזן ימנית הוצרך להחזירו לכללו בהיקישא דכחטאת האשם: **וכולן מטמאין בגדים.** כל הפרים והשעירים השנויים במשנתנו גבי נשפך הדם לאחר כפרה זו והביא פר שני לפרכת וגמר מתנות הפרכת ונשפך הדם והביא שלישי למתנות המזבח כולן נשרפין חוץ לשלש מחנות אבית הדשן ומטמאין בגדים העסוקין בשריפתן כדכתיב (ויקרא טז) ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא את דמם וגו' והשורף אותם יכבס בגדיו (ב) במים: **כמה [שעירים] משלח.** אם נשפך דם השעיר לאחר שגמר מתנות פנים והוצרך להביא שנים ולהגריל עליהן ושחט את של שם ונתן מתנות הפרוכת ונשפך הדם והוצרך עוד להביא שנים ולהגריל עליהן ושחט את של שם למתנות המזבח הרי כאן שלשה שעירי עזאזל משלשה זוגות: **וכי עדרו משלח.** לא הזקיק הכתוב לשלח אלא אחד:

וכי

אשם מצורע ששחטו שלא לשמו. תמה ריב"א מאי קא מדמי דכיון דלא נשחט לשמו ולא עלה לבעלים כלל לשם חובה מאי שייך הכא אשם אחד אמר רחמנא כמו לעיל חטאת אחד אמר רחמנא והא כל מה שנתן ממנו כמאן דליתיה דמי על כן נראה לו כגירסת ר"ח אשם מצורע שנשפך דמו קודם מתן בהונות באנו למחלוקת ר"מ ורבי אלעזר ור"ש דהא דמי לפר שנשפך דמו קודם גמר מתנותיו וקמ"ל כי היכי דפליגי במתנות השמן דלא כתיב אותו הכא נמי פליגי במתן דם אשם אע"ג דכתיב אותו דמשמע אחד ותו לא אפילו הכי מביא אחר וטעמא הוי כמו שאפרש בסמוך ופריך והא אותו כתיב ובין לר"מ ובין לרבי אלעזר ור"ש לא הוה ליה לאתויי אחרים והא דמייתי תניא כוותיה לאו מדקתני אשם ששחטו שלא לשמו דבהא כולי עלמא מודו אלא מהאי שלא נתן מדמו על הבהונות צריך אשם אחר להכשירו אלמא אע"ג דכתיב אותו איכא מאן דאמר מביא אשם אחר ותימה והא רבי יוחנן גופיה קאמר לעיל דטעמא דרבי אלעזר ור"ש גבי פר יוה"כ משום דחיטוי אחד אמר רחמנא והכא דלא מצינו למידרש הכי מאי טעמייהו ושמא מהתם גמרי כי היכי דהתם איכא כמה מיני מתנות גלי לן קרא ממקום שפסק מתחיל הכי נמי בין בלוג שמן בין באשם:

נזיר ממורט בש"א צריך העברת תער. בפרק שלשה מינין (נזיר דף מו:) גרס איפכא בכל הספרים בש"א אין צריך ובה"א צריך ומהלכות הפוכות הוא כי ההיא דידים שאין מוכיחות דאיפליגו אביי ורבא בפ"ק דנדרים (דף ה:) ובפרק בתרא דנזיר (דף סג.) הפכו דבריהם וכן בפ"ק דבכורות (דף ג.) בפלוגתא דרב הונא ט) (ורבה) ורב חסדא בדבר שעושה אותה נבלה וטריפה דפליגי בטריפה חיה ואינה חיה ובפ"ק דתמורה (דף יא:) איפכא וכהנה רבות בהש"ס י) והם כמו איכא דאמרי:

מה נתינה בעצמו של כהן. בריש פרק איזהו מקומן (זבחים דף מז:) פירש רש"י דכתיב אצבע גבי שמן ויליף דם מיניה ואין זה אלא כמו ילמד סתום מן המפורש דאי בנין אב הא בעיא היא התם י) אי דבר הלמד בבנין אב חוזר ומלמד בהיקש:

אף לקיחה בעצמו של כהן. ואע"ג דגבי חטאת נמי כתיב ולקח ונתן ולא דרשינן הכי יש לומר דהתם נמי הוה לן למימר הכי אלא משום דולקח טובא כתיבי בשעיר נשיא וכשבה ושעירה וכיון דלא מצינו למידרש כולהו לא דרשינן להו:

מה חטאת טעונה כלי. פירש רש"י ל) דילפא מעולת סיני בגזירה שוה דלקיחה קיחה ותימה דבעיא היא בפרק איזהו מקומן (זבחים דף נ.) אי דבר הלמד בגזירה שוה חוזר ומלמד בהיקש או לא למ"ד בתר מלמד אזלינן ותיפשוט מהכא דחטאת הלמודה בגזירה שוה חוזרת ומלמדת בהיקש על אשם מצורע ואומר ריצב"א כיון דבלאו גזירה שוה הוה נפקא לן חטאת מהיקישא דזאת התורה כדאיתא בסוף פרק דם חטאת (זבחים דף צז:) מה עולה טעונה כלי מאי היא אילימא מזרק בזבחי שלמי ציבור נמי כתיב וכו' וכיון דמהיקישא יליף אם כן הויא לה גזירה שוה כמאן דכתיב בגופה וילפינן שפיר אשם מחטאת ולמ"ד דבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בהיקש מ"מ איצטריך היקש לשאר קרבנות ובלאו גזירה שוה לא סגי דא"כ הויא היקש מהיקש ולא הוי מצי למילף אשם מחטאת הקשה ריצב"א לר"ש דסבר זרק בשמאל כשר בפרק ב' דזבחים (דף כד:) דס"ל כהונה בעיא אצבע

ואמאי

עין משפט נר מצוה

צח א מיי' פ"ה מהל' מחוסרי כפרה הל' ג [ופט"ו מהל' פסוה"מ הל' יז]:

צט ב מיי' פ"ח מהל' נזירות הלכה ה ועיין שם בכ"מ נראה שנעלם הימנו הגי' כאן:

ק ג מיי' פ"ה מהל' מחוסרי כפרה הל' א:

קא ד ה ו ז שם פ"ד הלכה ג:

קב ח מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הל' ט:

◆

תורה אור השלם

1. וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאָשָׁם וְאֶת לֹג הַשָּׁמֶן וְהֵנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ: ויקרא יד יב

2. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הָאָשָׁם וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטַּהֵר הַיְמָנִית וְעַל בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית: ויקרא יד יד

3. וְשָׁחַט אֶת הַכֶּבֶשׂ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הַחַטָּאת וְאֶת הָעֹלָה בִּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כַּחַטָּאת הָאָשָׁם הוּא לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא: ויקרא יד יג

◆

רבינו חננאל

א"ר יוחנן אשם מצורע שנשפך מדמו קודם מתן דם הבהונות באנו למחלוקת, ר"מ דאמר יביא ויתחיל בתחילה בפנים, האי נמי מביא [אשם אחר]. לר' אלעזר ור' שמעון דאמרו ממקום שפסק משם מתחיל, הכא אין לו תקנה. פי', כל אשם שלא נזרק דמו ארבע מתנות על ארבע קרנות לא הוכשר לאכילה כמו החטאת, שנאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן. ואקשינן רב חסדא עליה דר' יוחנן ולר' מאיר מי ניחא, והא והקריב אותו לאשם כתיב, אותו אחד ולא שנים. קשיא. תניא כר' יוחנן אשם מצורע ששחטו שלא לשמו או שלא נתן מדמו על בהונות הרי זה עולה על המזבח וטעון נסכים. וצריך אשם אחר להכשיר את המצורע. ואמר אי הכי תיהוי תיובתיה דרב חסדא דאמר אחד ולא שנים. ומשני כי קתני מביא אשם אחר צריך קתני, צריך ואין לו תקנה. ואקשינן ומי קתני תנא כי האי גוונא, ואמרי אין, דתניא נזיר ממורט, כלומר כל שאין לו שיער כלל, בית שמאי או' צריך העברת תער ובית הילל או' אינו צריך. וא"ר אבינא אף כשאמרו בית שמאי צריך ואין לו תקנה. זו דר' אבינא פליגא על ר' פדת דאמר בית שמאי כר' אלעזר (וכיון) [דכמו] דא"ר אליעזר מצורע שאין לו בוהן יד ובוהן רגל ואוזן ימנית יתן על מקומו ויוצא, כך בית שמאי מצריכין העברת תער, אע"פ שאין שם שיער. ת"ר ולקח הכהן מדם האשם יכול (אף) בכלי כו'. נמצאת אומר אשם מצורע שני כהנים מקבלין דמו אחד ביד ובא לו אצל מצורע, ואחד בכלי ובא לו אצל המזבח. ת"ר וכולן מטמאין בגדים וכו'. פי' נשחט הפר והזה מדמו וקודם שישלים נשפך הדם מביא אחר ושוחט ומתחיל ומזה. וכן אם נשפך עוד, מביא אחר ושוחט ומזה. אילו כולן נשרפין לדברי ר' אליעזר ור' שמעון שאמרו השני מתחיל ממקום שפסק דמו של ראשון, נמצאת בכולן כפרה לפיכך כולן נשרפין. אבל לר"מ שאמר כי בדם השני מתחיל בהזאות בפנים כבר בטל, הראשון אינו נשרף בבית הדשן אלא אחרון שנגמרה בו הכפרה, מה שאין כן בשעיר המשתלח.

מסורת הש"ס

א) מנחות ה. ל., ב) [ברכות טו: וש"נ], ג) נזיר מו: ע"ש תוספ' נזיר פ"א, ד) [צ"ל דתנן], ה) סנהדרין מה: פח. נזיר מו: נגעים פי"ד מ"ט, ו) [זבחים מז:], ז) שם, ח) תוספתא פ"ג ה"ד, ט) [צ"ל ורבא], י) [עי' תוס' מנחות נח: ד"ה ואיכא ע"ש], כ) [דף נא.], ל) [בזבחים דף מז:],

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אין לו טהרה כו' ופליגי בה בסנהדרין: (ב) ד"ה וכולן כו' והשורף אותם יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' תנן התם. נ"ל ת"ר: (וכ"ה גי' הת"י)

◆

מוסף רש"י

נזיר ממורט. שאין לו שיער (נזיר מו:). **אין לו.** למצורע, בוהן יד ובוהן רגל אין לו טהרה עולמית. לפי שאין יכול לקיים בו מתן דם ושמן על בוהן ידו (נזיר מו:). **נותן על מקומו.** על מקום הבוהן נותן דם האשם וטהור (סנהדרין פח.) ר"א לא בעי קרא כדכתיב וכן ר"ש (שם מה:). **ת"ל ונתן.** באשם מצורע כתיב ולקח הכהן מדם האשם ונתן על תנוך וגו' (זבחים מז:). **מה נתינה בעצמו של כהן.** באצבעו, דכתיב אצבע גבי שמן ויליף דם מיניה (שם). **יכול אף למזבח כן.** דם אשם מצורע הנזרק למזבח דמרבינן ליה בדין מתן דמים ואימורין למזבח ואע"ג דלאו בגופיה כתיבא (שם). **כי כחטאת האשם הוא.** באשם מצורע כתיב, כדין חטאת דין אשם זה בעבודת הכהן, **מה חטאת טעונה כלי.** בקבלת דמה, דילפינן לקיחה לקיחה בתורת כהנים, כתיב בחטאת ולקח הכהן מדם החטאת וכתיב בעולת סיני ויקח משה חצי הדם וישם באגנות, אף אשם זה טעון כלי, אף על פי שאמרנו בו קבלה ביד (שם).

◆

תוס' ישנים

[יעקב] בלוגין כלומר לא שינה מחלוקתם בלוגין אלא כך היה אומר בזה כמו בזה. נתן מקצת מתנות שבפנים בו'. לאו דוקא נקט שבפנים שלא היה נכנס בפנים אלא היה עומד בשער ניקנור ומכוין כנגד בית קדשי הקדשים במסכת נגעים [פי"ד מ"ח]. **אלא** מעתה גבי מנחה דכתיב והנותרת הכי נמי **דלא** מעכבי כו'. הקשה ה"ר אלחנן מדאמרינן במעילה פרק חטאת העוף [ח, ב] דמילוי חטאת העוף אינו מעכב ומאי והנשאר בדם ימצה שאם נשאר, ופריך אלא מעתה גבי מנחה דכתיב והנותרת הכי נמי, וכי תימא הכי נמי והא תניא מסלתה כו' ומשני שאני התם דכתיב והנותרת קרא יתירא, ומאי פריך הכא והא הכא לא כתיב קרא [יתירא] כי התם ואמאי צריך לשנויי דכתיב ומיתר למשמע [שירי] שירים. ואומר רבינו דמשום הידך פריך הכי דאיהו לית ליה והנשאר בדם [אם נשאר אלא] שצריך לשאר שמילוי חטאת העוף מעכב והוצרך לתרץ שאני הכא דכתיב ומיתר וגו'. מ"ר.

אשם מצורע ששחטו שלא לשמו באנו למחלוקת רבי מאיר ור' אלעזר. פי' רש"י דלר' מאיר דסבר עבודה שלא נגמרה לאו עבודה היא הא נמי לאו עבודה היא אע"פ שנתן מתן בהונות. ולא היה [לו] לפרש כן שהרי מתן בהונות לאחר שנשחט ומה מועיל כיון שכבר נעשה בפסול דלא דמי למתנות שנעשו קודם שפיכת דמים דלעיל אלא תנופה שנעשית קודם הקרבן הוה ליה למינקט דכתיב והניף אותו לאשם ואת לוג השמן מיהא שמא לכך לא רצה להזכיר אלא מתן בהונות לפי שהתנופה שקודם שחיטה אינה חשובה עבודה כל כך שיהא חשוב התחלת עבודה. ובפי' ר"ח גרס אשם מצורע שנשפך דמו קודם מתן בהונות באנו למחלוקת ר' מאיר ור' אלעזר ור' שמעון. ומפרש רבינו שמואל שנשפך הדם [קודם] שנגמר מתן (דמים) הבהונות, ור' מאיר סבר כמו בלוג שיביא אחר ויחזור לראש כיון שלא גמר מתן בהונות ולא יחזור למקום שפסק והאי אחד לא דרשי כי היכי דלא דרשי ההוא דלוג דקתני בברייתא ממקום שפסק משם הוא מתחיל, מתקיף לה רב חסדא והא אותו כתיב והוה לן למימר לדברי הכל שלא ישחט אחר, דהכי משמע ליה אותו ולא אחר, תניא כוותיה דר' יוחנן דלא דרשינן אותו אשם מצורע ששחטו כו'. וכן נראה עיקר. נזיר ממורט בית שמאי כו'. כך גרסא הפוכה בנזיר פרק ג' מינים [מו, ב] ומגירסות הפוכות שבתלמוד היא והרבה יש כיוצא בו. **ואם נתן על של שמאל יצא.** דלא צריך קרא כדכתיב כדמפרש לדידיה בפרק נגמר הדין [סנהדרין מה, ב]. ה"ג ת"ר וכולן מטמאין בגדים. ולא גרסינן תנן התם. דברי ר' אליעזר ור' שמעון. (דמודי) [דאזלי] לטעמייהו דלעיל דאמרי שבכולן יש צורך כפרה. וחכמים דהכא היינו ר' מאיר דאית ליה שמתחיל (הכלי) [בתחילה]. מיהו משמע דאפילו [נשפך] אחר שנגמר מתנות שבפנים מן הראשון דמודו כולי עלמא שממקום שפסק מתחיל, אפילו הכי בתרא עיקר כפרה, וטעמא דרבנן כיון שנדחה כפרתן ידחה הילכתן ולא מטמאו בגדים (דנשרפין) [כנשרפין] ואפילו לר' אלעזר ור' שמעון מצי למימר. מ"ר.